

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ruperti Abbatiss Tvitiensis, Summi Disertissimi
Theologi, sacris du[n]taxat literis omnia probantis, in XII.
prophetas minores, Commentariorum Libri XXXII**

Rupert <von Deutz>

[Köln], M. D. XXVII.

VD16 B 3835

Cap. IX. Onus verbi d[omin]i in terra Adrach [et] Damasci requiei eius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71859](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71859)

populi multi, & gentes robustæ ad querendū dñm exercitū in Hierlm, ad deprecandam facie dñi. Ex abundanti est astruere siue demonstrare qđ in illā qđq; terrenā Hierlm, ubi dñs exercitū in terra uisus & cū hominibus conuersatus est, unde post mortē Christi, atq; resurrexione salus processit, sicut alibi scriptū est, qđ de Sion exiit lex, & uerbū dñi de Hierusalē, in illā (inquā) Hierlm terrenā, ubi est sepulchrū eius gloriosum, uadunt populi multi ad querendū dñm, ad deprecandū facie dñi. Illā potius Hierlm hic intelligere placet, quā in illā. Psal. 127. Psal. 127 pulchre exprimes: Hierusalē (inquit) quæ ædificatur ut ciuitas, cuius participatio eius in idipsum, Illuc em̄ ascenderūt tribus tribus dñi testimoniū Israel ad cōfitemdum nomini dñi. Vsq; quo istud fiat, usq; dū istud proueniat. Ieiuniū (ait) quarti, & ieiuniū quinti, & ieiuniū septimi, & ieiuniū decimi erit domui Iuda in gaudiū & lætitiā, & in solēnitatē præclaras. Quomodo in gaudiū & lætitiā & in solēnitates præclaras? Videlicet non ieiunando cū tristitia, sicut ieiunant hypocritæ tristes, nō (inquam) cū tristitia, sed cū lætitiā, in xta illud: Tu autē cū ieiunas, unge caput tuū, & faciem tuā laua & c. Ibi em̄ est solēnitatis præclara, ubi est intētio iucūda desideratis, ut soli dño placeat, hoc ipsum quod ieiunat. Quid ex quo inquis? Cū uenerit illud tempus, de quo dicis, usq; ueniēt populi, nō erit ieiunandum in mensibus illis? Nō utiq; exiet dominus, imō prohibebit illa ieiunia uetustatis. Nōne hoc ipsum habet ueritas euāgelij? Tūc (inquit) accesserūt ad eū discipuli Iohānis, dicētes: Quare nos & pharisæi ieiunamus frequēter, discipuli autē tui non ieiunāt? Et ait illis Iesus. Numquid possunt filij sponsi lugere, q̄ diu cū illis est sponsus? Venient autem dies cū auferetur ab eis, & tunc ieiunabūt. Itaq; causa ieiunij absentia sponsi est, & usq; quo ueniet, usq; dum nasceretur & p̄sens adesset, ieiunandū erat, & q̄ diu p̄sens fuit, ieiunare nō debuerunt discipuli eius, filij sponsi siue filij nuptiarū, ut alius Euāgelista scripsit, & rursus quādo & ex quo ablatus est eis, recte ieiunāt usq; quo cū illo sint. Dicit aliquis: Ergo Iohannes de filijs sponsi nō erat, q̄ ieiunabat? Plane & intimus sponsi amicus erat, sed usq; ad tēpus illud, cuius Euāgelista describēs actus: & erat (inquit) Iohannes uestitus cameli pilis & locustas & mel syluestre edebat. Spōsum eūdē nō uiderat, & uenisse quidē illū nouerat, sed eūdē facie nesciebat. Mirū sacramētū qđ & hic in propheta ubi ieiunādū eēt, dixit usq; quo uenirēt populi, hæc qđq; subiūxit: In diebus illis, in qbus apprehēdēt decē hoies ex oibus linguis gētū, & apprehēdent fimbriā uiri Iudæi, dicētes: Ibimus uobiscū, audiuimus em̄ qm̄ uobiscū est, & in euāgelio secūdū Matthæū ubi dixit, sicut iā memorauimus, Nunquid possunt filij sponsi ieiunare, q̄ diu cū illis est spōsus, & c. hæc illo loquēte, ecce princeps unus accessit & adorauit eū dicens: Filia mea modo defuncta est, sed ueni impone manū tuā super eā & uiuet, dum surregens sequeretur eū, & discipuli eius, ecce mulier quæ fluxū sanguinis patiebatur annis duodecim, accessit retro & tetigit fimbriā uestimēti eius, & salua facta est ex illa hora. Quem nō delectet hic utrūq; & in propheta, & in euāgelio simillima facies, ut unus idemq; sacramenti uim cōtinens sensus literalis, nō multū dissimilis superficies. Deniq; gentiū multitudinē, q̄ hic prophetis uerbis denunciaat, dicēdo: Apprehēdēt decem hoies ex oibus linguis gentiū fimbriā uiri Iudæi, ipsa significat factis mysticis p̄ mulierē, q̄ fimbriā uestimēti eius tetigit, uiri utiq; secūdū carnē Iudæi. Et quid est mulierē retro accedere, & fimbriam uestimēti tāgere, nisi multitudinē gentiū, nō ante, sed post ascensionē eius in ipsum credere, & præcepta eius seruare, atq; hoc modo liberari à fluxu sanguinis, liberari ab omni immundicia peccati? Adhuc ea q̄ sequūtur in eodē euāgelij loco, & quæ in hoc propheta subiuncta sunt, cōsiderare atq; cōferre libet. Tangēdo mulier fimbriā uestimēti dñi, salua facta est, & deinde puella archisynagogi filia, propter quam dñs idem surrexerat et ibat, resuscitata est. Puella (ut Marcus manifestius exprimit) erat annorū duodecim, & mulier in profluuio sanguinis erat annis duodecim. Ergo quādo mulier infirmari cœpit, tunc illa puella nata est, et quando sanata est mulier, tunc illa puella mortua est. Magnū hic in mysterio patet spectaculū, quia uidelicet iuxta hanc similitudinē, quādo gentilitas sanguine o cultu idolatriæ cœpit fluere, tūc synagoga ex patriarchis Abrahā et cæteris, ad quos factū est uerbū promissionis, nata est, et quando gentilitas per euāgelij Christi sanata est, tunc synagoga per inuidiam mortua est. Nunc sequētia prophetæ uideamus, quomodo his cōferatur. Omnis uerbi dñi in terra Adrach & Bamaſci requies eius. Itē in euāgelio p̄ sequit̄ dicitur

Baruch. 3.

Esa. 2.

Psal. 127

Ieiunium in gaudium.

Mat. 6.

Mat. 9.

Mar. 2.

Ibidē. 1.

Mat. 9.

Gentiū & Iudæorū cōuersio & hic & in euāgelio p̄ figurata.

Mar. 5.

CAP. IX.

IN ZACHARIAM PROP. CAP. IX. Fo. CCXXI.

duobus caecis, q clamates: miserere nostri fili David, illuminati sunt, & hic in propheta sub
 fungitur. Quia dominus est oculus hominis & omnium tribuum Israel. Per terram
 Adrach & terram Damasci, itidem sicut p puellam q mortua est, & p mulierem q sanata est, & per
 hoie m atq; p oes tribus Israel, q; dñs oculus est, itidem sicut p duos caecos, q illuminati sunt
 duas intelligimus gentium siue hoim partes, scilicet Iudaeos atq; gentiles, & quicqd circa par
 tes easde, ta p iudiciu q p misericordiam factu est uel fiet. Quae p iudiciu facta sunt uel fiunt
 in utriusq; & hic in propheta, p Adrach atq; Damascu, & in euangelio significat per puellae
 mortem, et p mulieris fluxu. Adrach quippe ex duobus integris copositu est. Ad acutu, tach
 molle teneruq; significat. Vnde hoc ipm nomen ualde synagogam denotat, habere in se duo
 contraria, tenere in ore, acutu in corde, testate Psalmista: Molliti sunt (inquit) sermones eius
 super oleu, & ipsi sunt iacula. Iccirco puella mortua est, i. iccirco synagoga a deo deserta est
 quia uidelicet de ieiunio ia dicto, siue de alia qualibet re uenisset occasio, loquebatur pacem
 cu proximo suo Iesu Christo, mala aut in cordib; suis. Porro Damascus eandem, qua & mu
 lier quae fluxu sanguinis patiebatur, gentilitate tam nomine q re significat. Nomine, quia
 Damascus sanguine bibes interpretatur. Re, quia is locus esse perhibetur, ubi ab impio fra
 tre, pius Abel est interfectus. Porro, qd apposuit requie eius, q ratione dixerit, protinus in
 uisit, q dñs ait, est oculus hois, & oim tribu Israel, i. illuminatio non minus gentilis, q Isra
 helitici populi, quos ambos significat duo caeci, quor; illuminatione post mulieris curatio
 ne, & puellae resurrectione, continuo Matthaeus Euangelista subscribit. Inde Damascus re
 quies est dñi, inde in gentilitate p fide regescit, qa factus est oculus eius, qa illuminauit ea, ut
 ab hoie gentili cognosceret, qa prius tantu in Iudaea notus erat deus, tantu in Israel magnu
 nome eius. Venia poscit sermo incultus, qm ex magnitudine sensu difficultate paritur, re
 ty clarissima, claritate iucundissima, uersando et eloqui conando, du intendit sensibus fide
 lis aius uocis et linguae officio fraudatur. Nec em uerbis ornare pfacile est, rem, cuius pro
 prio labore mentis reuerberat intuitus. Vere adoranda Christi filij dei diuinitas, et pdican
 da ueritatis sapientia, quae du de ieiunio quaestione obiectam accepisset a dicentibus, Quare
 nos et pharisaei ieiunamus frequenter, discipuli aut tui no ieiunant, respexit ad hunc locum
 propheticae ueritatis, ubi quaestione de ieiunio proposita acceperat, atq; responderat ipsum
 uerbu dñi. Nihil dulcius amatori, siue inquisitori ueritatis, ueritate quae ipse Chr;us est dili
 genti, nihil (inquam) dulcius, nihil iucundius in hac peregrinatione, q claro intuitu scripturae
 ueteris et nouae, facies mutuo se respicientes agnoscere, quae testimoniis (inquit) perhibent
 de me. ¶ Nunc ipm literae cursum ac tramite breuiter iterare, et attentius costruere licet. In
 diebus illis (ait) in quibus apprehendent decem hoies ex omnibus linguis gentium, et apprehen
 dent simonem uiri Iudaei, dicentes: uobiscu, audiuimus em, quonia deus uobiscu est.
 Eclipsin hic sermo patitur, et subaudiendu est, iam no celebrabitur a populis et gentibus ro
 bustis, quae uenient ad quarendu dnm exercituu, non (inquam) celebrabitur aut celebrari de
 bebant ieiunium pro causis eiusmodi, pro qualibus uos celebratis, quia tabulae priores fra
 sum irato Mose, propter reatu uituli, quae fecit Aaron, quia propter explorator; detra
 ctio nem et populi seditione iratus dñs, non uidebunt (ait) terram, pro qua iurauit patribus eoru:
 et filij uestri (ait) erunt uagi in deserto annis quadraginta, donec consumantur cadauera pa
 trum in deserto, quia Babylonij ciuitate et templu succenderunt, et populu captiuu duxerunt,
 quia Israhel Godoliu interfecit, et reliquae populi dispersae sunt. Pro his et huiusmodi cau
 sis in diebus illis no celebrabunt ieiunium, qui uenient ad quarendu dnm. Quare? Quia nemo
 (ait ipse dñs) immittit commissuram panni rudis in uestimtu uetus. Tollit em plenitudinem
 eius a uestimento, et peior scissura fit. Neq; mittit uinum nouum in utres ueteres, alioquin
 rumpuntur utres, et uinum effunditur, et utres pereunt. Deniq; spem habere caelestium si
 ue aeternorum, et flere atq; ieiunare pro praeterito detrimento terrenorum siue temporalis
 um, hoc quodammodo est immittere commissuram panni rudis in uetus uestimentum, mit
 tere in utres ueteres uinum nouum. Potius in utres nouos mittatur uinum nouum, id est no
 ua spes caelestium bonorum pro ipsis caelestibus q diu differunt, et nodum ea comprehē
 dit, stertum habeat atq; ieiunium, atq; ita ambo conseruatur, quia et spes non confundetur, et
 ieiunij labor abundantiori saturitate remunerabitur. Eodem modo pannus rudis nouo
 uestimen

Matth. 9

Adrach.

Psalm. 74

Damascus.

Gene. 4

Psalm. 77

Mat. 9

Iohan. 5.

Ne iudaizet

Christiani

Exo. 32.

Num. 14.

4. Reg. vlt.

Hier. 41

Matth. 9

Cherintus uestimēto inseratur, ne ueteri insertus peiorē scissurā faciat, qđ fecit Cherintus, qui fidē noui euangelij miscere uoluit legalibus cæremonijs, & ita neq; uetus neq; nouū iustitiæ uel timētū possidere potuit. De fimbria uiri Iudæi, quā apprehēdent (inqt) decē uiri ex oibus linguis, iā supra dictū est. ¶ Verū cū credētes de gētibz multi & nobis innūerabiles sint, cur dixit decē uiri, cū dicere potui siet multi ex oibus linguis? Ad hęc breuiter dicēdū, qđ tātis misericordia dei cōtēta fuisset, et propter tātos, i. propter decē pepercisset, si decē iustos in Sodomis inuenisset. Nā usq; ad hūc nūq; miserator descēdit, dimittā (inquit) omni loco propter quinquaginta, nō delebo si inuenero quadragintaquinq;, nō pcutiā propter quadraginta, nō faciā si inuenero ibi triginta, nō iterficiā propter uiginti, nō delebo propter decē. Vltērius nō descēdit. Igitur dicēdo: decē hoies apprehēdēt fimbriā uiri Iudæi, tātos uult intelligi, quātos idē uir Iesus Chrs secūdū carnē Iudæus, ex oibus linguis gētiū uocare, iustificare & magnificare uenit, quātos aū secula p̄sciuit & p̄destinauit deus cōformes fieri imaginis filij sui. Iuxta hūc sensum alibi qđ; ois electio, decimatio, & ois electus siue iust' recte dī decimus. Apud Esaiā: & multiplicabitur, ait dñs, qđ derelicta fuerat in medio terre, & ad huc in ea erit decimatio. Et in libro Machabæoz; secūdo ita scriptū est, Iudas aut Machabæus qui fuerat decimus, secesserat in desertū locū. Quod tandē uel quale est onus quod p̄tinus subiungit: Onus uerbi dñi in terra Adrach & Damasci requiei eius; Nā ante iā dictū est, quāobrē hic per Adrach & per Damascū eadē recte intelligantur, quæ in euangelio p̄ puellā mortuā, & per mulierē quæ fluxū sanguinis patiebatur. ¶ Ergo quoniā propter questionē ieiunij factū est hic ad prophetā uerbū dñi, non aliud onus quærendū est qđ onus ieiunij, siue in terra Adrach, siue in terra Damasci, id est, siue in populo Iudaico, siue in populo gentili, sed modis longe diuersis. Nā in populo Iudaico ieiunij fames est audiendi uerbum dñi, quia fame ieiunat, & mortua est puella iā dicta, id est, synagoga idē iubet dare illi manducare, scilicet quādo reliquæ conuertentur eiusdē populī, sicut euangelica ueritas mystice signauit. Nā cū resuscitasset puellā, iussit dari illi manducare. Porro in populo qui ex gētibz credidit, ieiunij est & esse debet esuris & sitis iustitiæ. Vnde loco euangelij superius memorato, quādo mulier accessit fimbriā uestimēti eius tangere, dicebat ipse, Venient autē dies cū auferetur ab eis sponsus, & tunc ieiunabunt &c. De eo quod protinus ait, quia do minus est oculus hominis & omniū tribuū Israhel, iam supra dictū est. Sequitur. **Emath** quoq; in terminis eius, & **Tyrus** & **Sidon** assumpserant quippe sapientiā. Et edificauit **Tyrus** munitiōem suā, & coaceruauit argentum quasi bimum, & aurum & lutum platearū. Ecce dñs possidebit eam, & percutiet in mari fortitudinem eius, & hec igm deuozabitur. **Chidebit Ascalon** & tūnebit **Baza** & dolebit nimis, & **Accaron** qđ confusa est spes eius, & peribit rex de **Baza**, & **Accaron** non habitabitur, & sedebit separator in **Azoto**, & disperdā superbiā **Philistinoz**, & auferam sanguinē ei de ore eius, et abominationes eius de medio dentium eius, et relinquetur ei; am ipse deo nostro, et erit quasi dux in **Juda**, et **Accaron** quasi **Zebuleus**, et circum dabo domum meā ex his qui militant mihi, euntes et reuertentes, et non transibit super eos ultra extractor, qđ nunc uidi in oculis meis. ¶ Septē hic percucurrit, nomina gentiū siue urbiū gentiliū, **Emath**, **Tyrū**, **Sidonē**, **Ascalon**, **Gazam**, **Accaron**, et **Azotum** pronunciais esse in terminis dñi, propter qđ dixerat, quia dñs est oculus hominis & omniū tribuū Israhel, itemq; paulo ante: apprehēdēt (ait) decē hoies ex omnibus linguis gentium fimbriam uiri Iudæi. Porro numero septenario uniuersitas designari solet. Ergo idē ualeat, ac si uniuersas gentes in terminis dñi esse dixisset, uidelicet eodē spiritu & eadē intentione. ¶ **Roma. 3.** Paulus Ap̄stus disceptantibus Iudæis & gentibus cōtra Iudæū loquitur. Vbi est gloriatio tua? Exclusa est, an Iudæoz; deustantū? Nōne & gentiū? Imō & gentiū. Quare autē propheta cū eandem haberet intentionem potius qđ cæteras gentes uel urbes istas nominauit, **Emath**, **Tyrū**, **Sidonem**, **Ascalon**, **Gazam**, **Accaron**, & **Azotū**: Nimirū quia loco uel positione terrarū Iudaicæ terræ uiciniore qđ cæteræ sunt. De **Emath** quod Israheliticæ terræ uicina sit, uel ex eo cōstat, quia in libro Regū scriptū est. Fecit ergo **Salomon** in tepore illo festiuitatē celebrē, & omnis Israhel cū eo multitudo magna, ab introitu **Emath**, usq; ad riuum **Aegypti**. De **Tyro** & **Sidone** non dubiū, similiterq; de **Ascalon**, **Gaza**, **Accaron**, & **Azoto**.

Aliud est ieiunij Christiāni qđ Iudæi.

Septenario uniuersitas significatur.

Roma. 3.

Emath. 3. Reg. 8.

IN ZACHARIAM PROP. CAP. IX. Fo. CCXXII.

Azoto, urbisq; Philistinog; nō incertū quin terræ illi fati vicinæ sint. Volēs ergo quafdam pro cunctis ponere gentibus, earūq; uniuersitatem septenario (ut iam dictū est) defignare numero, cur longinquiores magis q̄ propinquiores, imō cur non magis uicinas q̄ remotas poneret gentes uel urbes? Igitur, ne qua tribus Iſrahel aduerſus hominē gentile gloriatur, Emath quoq; (ait) in terminis eius, & Tyrus & Sidon, Aſcalon, Gaza, Accaron, & Azotus, id est, nō minus gentiū q̄ Iudæorū unus idemq; est deus. Aſſumpſerant quippe ſibi ſapientiā olim uanā, nunc aut uerā. Olim deniq; Tyrus, id est, quælibet gens ædificauit ſua ſapientiā, quando uel ex quo apprehendit (ut iam dictū est) uiri Iudæi ſimbriam. Olim quod aurū ſapientiæ eius lutū, & argentū eloquentiæ eius fuerit humus, dominus poſſidebit eam, & percutiet in mari fortitudinē eius, & hæc igni deuorabitur, id est, quicquid in ea prius uiuebat, occidet & deſtruet baptiſmo aquæ ac ſpūs. Nam per mare aqua baptiſmi, et per ignē ſpūs recte intelligitur, per quæ hominis ſiue gentis fortitudo percutitur atq; deuoratur, quādo deſerta ſuperbia uetusti hominis in humilitate noui hominis Ieſu Chriſti, id est, in morte eius baptizatur. Nā quicumq; baptizati ſumus in Chriſto Ieſu, in morte ipſius baptizati ſumus. Videbit Aſcalon, id est, quælibet gens, & timebit, & timendo ſapiens incipiet fieri. Nā initiū ſapientiæ timor dñi. Videbit Gaza, id est, quælibet gens, & dolebit nimis, ſcilicet de peccatis & erroribus ſuis, dolebit (inquā) dolore poenitentia, q̄ uidelicet dolor p̄paratio eſt lætitiæ ſempiternæ, & Accaron, ſubauditur, uidebit & dolebit nimis, quia cōſula eſt ſpes eius, nimirū illa cōfuſione, de qua Ap̄ſtus loquitur. Quē ergo fructū habuisti tunc in illis, in q̄bus nūc erubescitis? Et peribit rex de Gaza, ſubauditur, q̄ prius illic regnabat, & Accaron, .i. quælibet gens nō habitabitur, uidelicet ab illo rege, à quo prius habitabatur, q̄ erat princeps mūdi huius. Et ſedebit ſeparator in Azoto, .i. in qualibet gēte, ille nimirū ſeparator, q̄ iccirco butyrū & mel comedit, ut ſciat reprobare malū & eligere bonum & ita ſedebit tanquā in area ſua, iubens eā uentilari ac ſeparari triticū & paleas. Et diſperdā ſuperbiam Philistinog; ſubauditur his modis, quibus iam dictū eſt, quia uidelicet Aſcalon, Gaza, Accaron, & Azotus, ciuitates ſunt Philistinog;, qualiū ſuperbia tūc bene diſpergitur, quando qui erāt ſuperbi, humiles efficiuntur. ¶ Fere cuncta hæc cū ſignificent gratiam tamen in litera uident ſonare irā, q̄ nimirū ſpūs propheticus per magnā procurauit ſapiētiam. Iudæos namq; cōſtat gentium ſemper odiſſe ſalutē, & iccirco utile tūc erat uerbis obſcuris ac dubiis, ſalutis gentiū promiſſiones inuolui, ne Iudæis ipſa ſcriptura propter gentes fieret odibilis, apud quos oportebat eā cuſtodiri, profuturam uenturis ſeculis, ut nunc uideamus, quia cuſtodita ab illis uſq; ad nos peruenit. Et auferā (inquit) ſanguinē eius de ore eius & abominaciones eius de medio dentiū eius, & relinquetur etiam ipſe deo noſtro. Cuius de ore ſanguinē eius, & cuius de medio dentiū auferam abominaciones eius? Nimirū cuiuſq; credentis, quicumq; uidebit & dolebit nimis, agendo poenitentia de peccatis ſuis. De ore et de dentiſus cuiuſlibet eius modi auferam ſanguinem & abominaciones eius, ut iam non recorderis uel quod ſacrificia dæmonū comedit, uel quod etiam martyrū ſanguinem fudit. Hinc eſt illud, Non congregabo conuenticula eorū de ſanguibus, nec memor ero nominū eorū per labia mea. Eſt etiā hic ſenſus. Non cōgregabo eos qui poenitentia egerunt, ut iudicem eos uel uindicē in eos de peccatis precedētibus, & nominū eorū qui impie geſſerunt, pro quibus raptores, homicidæ, adulteri nominati ſunt, nō recordabor, nec pro his puniam eos. ¶ Conſidera cūcta hæc noia ſeptē, Emath, Tyrus, Sydon, Aſcalon, Gaza, Accaron, & Azotus, ualde acerba ſunt, & talia, qualiū dominū nō eſſe memorē, grāde ſit beneficiū. Emath namq; indignatio, Tyrus anguſtia, Sidon uenatio, Aſcalon ignis ignobilis, Gaza fortis, Accaron ſterilitas, Azotus ignis generatiōis interpretat. Nōne hæc oia mala ſunt, indignatio & anguſtia, uenatio ſubauditur diabolica, ignis ignobilis, ſiue ignis homicida, .i. homicidalis ira, fortitudo ſine dubio q̄ deo repugnat, ſterilitas ſubauditur aiæ, & ignis generatiōis id eſt, luxuria. Sed nō ero (inqt) memor nominū taliū, id eſt, cōuerſum uel poenitētē nō puniā pro talibus, qualiū noia hmōi ſignificatiua ſunt. Et relinquet (ait) etiam ipſe deo noſtro, Quam bonū eſt derelinqui deo noſtro, ut uidelicet malis noibus abolitis, deo relinquat hō, & ideo

Conuerſio gentium.

Ro. 6

Pſalm. 110.

Ro. 6

Separator Chriſtus. Eſai. 7 Mat. 5

Cur gentium ſalus obſcure ſuſponitur in ſcripturis

Pſalm. 110.

Septem nomina urbium.

& ideo uiuat refiduus hō deo, remaneat hūana, quā creauit ipse, substātia bona, nec ulla su-
 per sint accidentia mala. Nec uacat quod dicit etiā ipse, scilicet nō minus gentilis q̄ Iudaeus,
 Emathites, Tyritus, & Sidonius, Ascolonites, & Gazeus, Accaronites, & Azoticus, non
 minus q̄ Hierosolymites, aut Esrateus, aut alia quacūq; ex tribu uel ciuitate Iſrahel deno-
 minatus. Et erit q̄si dux in Iuda, nimirū idē q̄si antistes aut uir ap̄licus in sancta confessione
 Christi ecclia, & q̄ erat Accaron, i. sterilis, erit Iebusaeus, i. Hierosolymitanus. Hæc em̄ ci-
 uitas tribus noibus appellat, Iebus, Salem, & Hierlm, hoc illi dicto Apli cōsentit, nō ē em̄
 distinctio Iudæi, & Græci. Et circūdabo (ingr) domū meā, i. ecclesiā ex his q̄ militant mihi
 euntes & reuertētes. Non dixit, circūdabo domū meā ex Iudæis, siue cōgregabo ex Græ-
 cis, sed absq; distinctione siue acceptiōe p̄sonarū, circūdabo (ait) ex his qui militāt mihi eun-
 tes, i. obediēter operātes, & reuertētes, i. ipsum qd̄ operati sunt, nō sibi, sed mihi attribuētes
 nō suā, sed dei iustitiā statuere uolētes, iustitiā dei p̄ oia sese subiiciētes. Nā in ueritate cōpe-
 ri (ait Petrus) q̄ nō est p̄sonarū acceptor deus, sed in omni gēte q̄ timet deū, & operat iusti-
 tiā acceptus est illi. Et nō transibit ultra sup̄ eos exactor, sc̄z diabolus malus creditor & im-
 pius exactor q̄ suadēdo peccatū sub debitū retegīt genus humanū, debitūq; exigit ab omni
 hoīe q̄ nō habet redemptorē Christū dei filiū, patronū patrē deū aduocatū sp̄m sanctum,
 Nō (inquā) sup̄ eos ille exactor ultra transibit, & nō eos cōculcabit aut suffocabit, q̄ nūc ui-
 di in oculis meis, i. uisitauit eos in gratia septiformi sp̄s sancti, cuius oculi septem oculi sunt
 mei, oculus sapiētiae & oculus intellectus, oculus cōsilij, & oculus fortitudinis, oculus scien-
 tiæ, & oculus pietatis, & oculus timoris dñi. In istis oculis meis nūc uidi & uolentiā exalto-
 ris, & miserā eorū de q̄bus exigit. Nunc uidi dixit, pro eo ut diceret; nūc miseratus sum. Nā
 uidere dei subuenire est, uisus dei magnitudo beneficij est. Exēpli ḡra. Vbi Abrahā magis
 nitudinē beneficij p̄sentit in hoc dicto; nō extēdas manū tuā sup̄ puerū, neq; facias illi quicū-
 q; appellauit nomen loci illius dñs uidet. Vnde usq; hodie dicitur in monte dñs uidet.

Iebusaeus.
 Roma. 3
 Euntes & re-
 uertentes.
 Rom. 10.
 Act. 10.
 Exactor dia-
 bolus.
 Oculi septem
 Esa. 11.
 Gene. 22.

RVPERTI ABBATIS
 TVITIENSIS IN ZACHARIAM PROPHETAM
 COMMENTARIORVM LIBER QVARTVS.

Supra. 7

In his quæ hæcenus dicta sunt ab eo quod ait: Cum ieiunaretis & plange-
 retis in quinto & septimo per hos septuaginta annos, nunquid ieiunio ieiun-
 nastis mihi usq; ad id: onus uerbi dñi in terra Adrach & Damasci requie-
 ius. Satis demonstratū est Iesum Christū dei filiū solū & unicū esse plantatū
 & ieiunij remediū, propter cuius morā, donec ueniret, recte fuerit ieiunādū,
 propter cuius præsentia, qm̄ ablatas est sponsus filijs suis, nihilominus recte sit ieiunādū.
 Recte inquā, nā ipse est risus sanctorū, unicūq; gaudiū angelorū, cuius in typum natus pater
 Abrahæ filius unicus, iustus est uocari Isaac, qd̄ interpretat risus, dixitq; materisum fecit
 mihi dñs. Fecitq; pater grāde cōiuiiū in die ablactatiōis eius. Iā q̄ sequūtur melius patebūt,
 si memoria teneat aius istud risus æterni gaudiūq; sempiterni capitulū. **Exulta satis filia**
Sion, iubila filia Hierlm, ecce rex tuus uenit tibi iustus & saluator. Ipse pauper
& ascendens super asinā, & super pullū filiū asinæ, & disperdā quadrigā ex Estraim, &
equū de Hierusalē, & dissipabitur arcus belli. Et loquet pacē cū gentibus, & pote-
stas eius a mari usq; ad mare, & a flumine usq; ad terminos orbis terræ. De hoc B-
 uangelista cū dixisset: Et cū appropinquasset Hierosolymis, & uenisset Bethphage ad mō-
 tē Oliueti &c. hoc aut (ingr) totū factū est, ut impleret qd̄ dictū est p̄ prophetā dicentē: **Di-**
cite filia Sion, ecce rex tuus uenit tibi māsuetus, sedēs sup̄ asinā, & pullū filiū subingals.
 Quod ergo dicit: **Exulta satis filia Sion, iubila filia Hierlm, ecce rex tuus uenit tibi iustus &**
saluator, ipse pauper & ascēdēs sup̄ asinā, & sup̄ pullū filiū asinæ, luce clarius est, expositiōe
 nō indiget. Hoc tantū interim tenet nos, qd̄ dicit, **exulta, & nō cōtentus dixisse, exulta ad di-**
dit, satis, & de uerbo quidē exulta, manifesta ratio est, q̄ supra dixerat ieiuniorū solennitatem
 habētas

Exulta facis.